

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Мирнопільського геріатричного будинку-інтернату

30.10.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 30.10.2024 групою НПМ здійснено відвідування Мирнопільського геріатричного будинку-інтернату (далі – будинок-інтернат, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Черевко Марина Іванівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Цикаленко Ірина Ігорівна, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Грець Валерій Григорович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Будинок-інтернат знаходиться за адресою: вулиця Центральна, будинок 90, село Мирнопілля, Арцизького району, Одеської області, 68413.

Керівник закладу – Ільченко Світлана Іванівна.

Згідно Статуту Мирнопільського геріатричного будинку-інтернату, затвердженого розпорядженням Одеської обласної ради від 29.09.2017 № 575/2017-ОР, установа створена з метою забезпечення постійного проживання громадян похилого віку, ветеранів війни і праці, осіб з інвалідністю, які потребують стороннього догляду, побутового та медичного обслуговування. Основним завданням установи є забезпечення належних умов для проживання, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги громадянам похилого віку та особам з інвалідністю, які потребують стороннього догляду і допомоги.

Заклад розрахований на перебування 135 осіб. На день відвідування у закладі перебувало 119 осіб, серед яких ліжкових хворих – 52 особи, підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення – 45 осіб. У закладі перебуває 39 жінок та 80 чоловіків. Встановлену групу інвалідності мають 79 осіб. Також у закладі перебуває 24 підопічних, які мають статус внутрішньо переміщених осіб. Усі мешканці будинку-інтернату є дієздатними.

У закладі троє підопічних отримують антиретровірусну терапію для хворих на ВІЛ. Призначення та, за потреби корекцію лікування проводить інфекціоніст

комунального некомерційного підприємства «Арцизька центральна опорна лікарня» Арцизької міської ради.

У закладі утворено спеціальне відділення, призначене для постійного проживання осіб звільнених з місць позбавлення волі, громадян похилого віку, осіб з інвалідністю I та II груп, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового, медичного обслуговування та реабілітаційних послуг, положення про яке затверджене наказом директора Мирнопільського геріатричного будинку-інтернату у 2018 році. Основним завданням відділення є забезпечення належних умов для проживання, медичної, соціальної, психологічної реабілітації та надання медичної допомоги особам, звільненим з місць позбавлення волі.

Фінансування закладу у 2023 році становило 33 275, 9 тис. грн.

За дев'ять місяців 2024 року заклад профінансовано на суму 27 271, 5 тис. грн.

У 2023 році будинком-інтернатом отримано благодійної допомоги на суму 1 515,0 тис. грн.

За дев'ять місяців 2024 року закладом отримано благодійної допомоги на суму 1 189, 7 тис. грн.

Штатна чисельність працівників будинку-інтернату складає 158,75 штатних одиниць, з яких 87,25 шт. од. медичний персонал: лікар-геріатр – 1,0 шт. од., завідувач медичного відділення – 1,0 шт. од., лікар-стоматолог – 0,5 шт. од., фізичний терапевт – 0,5 шт. од., сестра медична старша вищої категорії – 1,0 шт. од., сестра медична вищої категорії – 9,0 шт. од., сестра медична 1 категорії – 1,0 шт. од., сестра медична – 1 шт. од., сестра медична з фізіотерапії – 0,5 шт. од., сестра медична з лікувальної фізкультури – 1 шт. од., сестра медична з масажу – 1 шт. од., сестра медична з дієтичного харчування – 1 шт. од., лаборант вищої категорії – 0,75 шт. од., сестра господиня – 2 шт. од., молодша медична сестра санітарка палатна – 48 шт. од., молодша медична сестра санітарка-прибиральниця – 5 шт. од., молодша медична сестра санітарка-ванниця – 7 шт. од., молодша медична сестра санітарка-роздавальниця – 5 шт. од., дезінфектор – 1 шт. од.

Згідно з тарифікаційним списком працівників Мирнопільського геріатричного будинку-інтернату з 01.04.2024 по 31.12.2024, у закладі наявні 32 вакантні посади.

Заклад має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (реєстраційне досьє від 04.10.2018 № 0410/29-М) за спеціальностями організація і управління охороною здоров'я, геріатрія, фізіотерапія та сестринська справа.

Сума витрат на лікарські засоби на одного підопічного на один день складає 12,13 грн.

Медична допомога підопічним надається лікарями комунального некомерційного підприємства «Арцизька центральна опорна лікарня» Арцизької міської ради.

Бригада екстреної (швидкої) медичної допомоги прибуває до закладу у випадку виклику у встановлений законодавством час.

Підопічні забезпечені засобами пересування: кріслами-колісними, палицями, ходунками та іншими засобами реабілітації.

На день відвідування усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394.

Крім того, в будинку-інтернаті працює лаборант, який проводить аналіз крові, включаючи визначення рівня цукру у крові для мешканців, яким встановлено діагноз цукровий діабет.

У 2023 році у закладі померло 14 підопічних (причиною смерті здебільшого встановлено хронічну недостатність мозкового кровообігу, церебральний атеросклероз).

У 2024 році у закладі померло 6 підопічних (причиною смерті здебільшого встановлено хронічну недостатність мозкового кровообігу, церебральний атеросклероз).

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням.

У приміщенні харчоблоку відсутній неприємний запах, робочі поверхні та посуд чисті.

Працівники, що залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба.

Сума витрат на харчування одного мешканця на день у закладі складає 85,63 грн.

За останні два роки адміністрацією будинку-інтернату було організовано та проведено ряд заходів щодо покращення умов проживання та медичного обслуговування мешканців, а саме: повністю замінено постільну білизну, матраци, ковдри, подушки, натільну білизну; проведено ремонт кімнати соціалізації; проведено ремонт їдальні; виконано заміну металопластикових дверей та вікон у житлових корпусах.

У разі необхідності здійснення хірургічного втручання, адміністрація закладу сприяє комунікації між підопічним та закладом охорони здоров'я та супроводжує підопічного на всіх етапах надання йому медичної допомоги. Так, у 2022 році підопічній Л. виконано хірургічне втручання, а саме проведено імплантацію електрокардіостимулятора, та у 2024 році хірургічне втручання з приводу видалення базаліоми, а підопічному Ч. у 2024 році проведено ампутацію правої нижньої кінцівки на рівні середньої третини стегна. Після здійснення операційного втручання закладом надається медична, соціальна та психологічна допомога підопічному.

Підопічні проживають в 8 одноповерхових та 1 двоповерховому корпусах (фото 1, 2).

В окремому корпусі розташована їдальня та медична частина. Розподіл по кімнатах житлових корпусів здійснюється медичним персоналом з урахуванням побажань, індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних.

Житлові корпуси та приміщення харчоблоку обладнані автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік вогнегасників та забезпечено їх своєчасне обслуговування у відповідності до Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417.

У житлових корпусах вікна не заґратовані.

У закладі наявний план евакуації підопічних на випадок пожежі, затверджений директором будинку-інтернату.

На території закладу облаштовано місця для відпочинку, криті альтанки, лави для відпочинку підопічних на свіжому повітрі (фото 3).

У закладі наявне власне підсобне господарство, де розводять свиней, корів, а також вирощують овочі.

Овочева продукція, а також м'ясо, виготовлене на підсобному господарстві будинку-інтернату, використовується для потреб закладу.

В залежності від площі та облаштованості житлових приміщень закладу, в кімнатах проживає від двох до трьох мешканців. Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах будинку-інтернату задовільне.

Підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами. У переважній більшості кімнат закладу встановлено телевізори (фото 4).

Підопічні забезпечені підгузками та сезонним одягом.

Постільна білизна, одяг підопічних та засоби гігієни персоналізовано.

У кімнатах житлових корпусів є достатня кількість меблів, таких як приліжкові тумби, стільці на кількість місць, столи, шафи для зберігання речей, які знаходяться у належному стані.

Для здійснення санітарно-гігієнічних процедур адміністрацією закладу у кожному корпусі облаштовано душові кімнати, а також проводяться банні дні в банно-пральному комплексі, який розташований на території закладу (фото 5, 6).

У закладі функціонує перукарня із штатним перукарем.

Заклад забезпечено централізованим водопостачанням.

На момент відвідування (зі слів підопічних – починаючи з 28.10.2024) система опалення у закладі функціонує та забезпечує комфортний температурний режим у житлових та нежитлових приміщеннях. У санітарних та житлових кімнатах, а також у харчоблоці наявна гаряча вода у системі водопостачання.

Зі слів адміністрації будинку-інтернату, у закладі наявні чотири генератори, якими забезпечуються резервне живлення котельні, холодильників та морозильних камер харчоблоку, а також освітлення в житлових корпусах.

Усі підопічні будинку-інтернату мають документи.

У закладі функціонує бібліотека та спортивна зала (фото 7, 8), на високому рівні організовано дозвілля: підопічні грають у більярд, займаються вишиванням, в'язанням, складають пазли тощо (фото 9). Також у закладі часто проводяться тематичні концерти, до проведення яких залучаються підопічні.

На території будинку-інтернату наявні 2 підвальні приміщення, загальна місткість яких розрахована на одночасне перебування 100 осіб, відповідно до Актів оцінки щодо можливості використання для укриття населення як найпростішого укриття від 18.09.2024, виданих Болградським районним управлінням Головного управління державної служби України з надзвичайних ситуацій в Одеській області, рекомендовані до використання для укриття населення як найпростіше укриття та включення до фонду захисних споруд цивільного захисту (фото 10, 11).

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 65 мешканцями та 14 працівниками закладу. Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 18.05.2021, за результатами якого виявлено порушення прав:

на охорону здоров'я та медичну допомогу;

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

на вільний розвиток своєї особистості;

на ефективні засоби юридичного захисту.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Одеській обласній державній адміністрації:

спільно з відповідними органами місцевого самоврядування вирішити питання щодо можливості організації ремонту автомобільної дороги з м. Арциз Одеської області до с. Мирнопілля Арцизького району Одеської області;

вжити заходів щодо виділення додаткових коштів на медикаменти для підопічних закладу;

вжити заходів щодо виділення додаткових коштів для проведення ремонту та заміни обладнання пральні;

звернути увагу на рівень співпраці Департаменту соціального захисту населення Одеської обласної державної адміністрації з Мирнопільським геріатричним будинком-інтернатом.

2. Мирнопільському геріатричному будинку-інтернату забезпечити:

з метою запобігання поширення інфекцій, спричинених коронавірусом COVID-19, здійснювати контроль за дотриманням масочного режиму та за дезінфекцією службових приміщень, коридорів та палат;

поліпшити роботу з Арцизьким місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги щодо налагодження системи надання мешканцям будинку-інтернату правової допомоги, розміщення такої інформації на стендах;

забезпечити душові кабінки перегородками, що забезпечуватимуть приватність;

прийняти управлінські рішення щодо добору медичного персоналу закладу; облаштувати інформаційні стенди з інформацією щодо організацій, до яких підопічні або їх родини можуть звернутися за захистом та поновленням своїх прав, зокрема Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, центрів з надання безоплатної правової допомоги, органів публічної влади тощо.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування виконані частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Наявні у закладі 2 захисні споруди (укриття) розраховані на одночасне перебування 100 підопічних, тобто 84 % від загальної кількості, без урахування персоналу закладу, який також має потребу перебувати в укритті під час оголошення сигналу «Повітряна тривога». Отже, наявні у закладі захисні споруди не дозволяють в повній мірі забезпечити безпеку підопічних та працівників будинку-інтернату.

Викладене суперечить вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

Зі слів адміністрації закладу, площа підвального приміщення будинку-інтернату, у якому частково облаштовано найпростіше укриття, дозволяє збільшити його загальну місткість, однак відсутність належного фінансування закладу ускладнює цей процес.

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність видів поводження і покарання, стаття 28 Конституції України).

2. Під час вивчення затверджених посадових інструкцій медичних працівників встановлено, що до функціональних обов'язків медичних сестер не включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання, як це передбачено статтею 10 Конвенції

проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю (стаття 41 Конституції України).

3. Під час конфіденційного спілкування з підопічними встановлено, що п'ятеро підопічних закладу протягом тривалого періоду не отримують 25 відсотків призначеної пенсії, передбачених статтею 48 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Так, зі слів підопічних, на їх пенсійні рахунки накладено арешт державною виконавчою службою, що порушує вимоги статті 48 Закону України «Про виконавче провадження».

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

4. Не всі приміщення житлових корпусів будинку-інтернату у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме в коридорах житлових приміщень відсутні поручні для полегшення пересування підопічних, які віднесені до маломобільних груп населення.

5. Групою НПМ встановлено, що Статут закладу містить слово «інвалід». Зазначене твердження є дискримінаційним і не відповідає вимогам Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. Окрім того, Законом України № 2249 – VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», прийнятим Верховною Радою України 19.12.2017, виключено із законодавства України та вжитку термін «інвалід» і замінено його терміном «особа з інвалідністю».

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України).

6. На інформаційних стендах закладу відсутня інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Одеській обласній військовій адміністрації, Одеській обласній раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за дотриманням прав підопічних;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою облаштування укриття відповідно до кількості підопічних та персоналу з урахуванням вимог чинного законодавства.

2. Мирнопільському геріатричному будинку-інтернату забезпечити:

облаштування наявного у закладі підвального приміщення відповідно до кількості підопічних та персоналу з метою його використання як найпростішого укриття;

включення до посадових інструкцій медичного персоналу пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання;

вжиття вичерпних заходів щодо зняття арешту з пенсійних рахунків підопічних.

пристосування приміщень житлових корпусів будинку-інтернату для потреб осіб з інвалідністю;

дотримання вимог Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю;

розміщення на інформаційних стендах інформації про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав.

Додатки: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

 Марина ЧЕРЕВКО

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

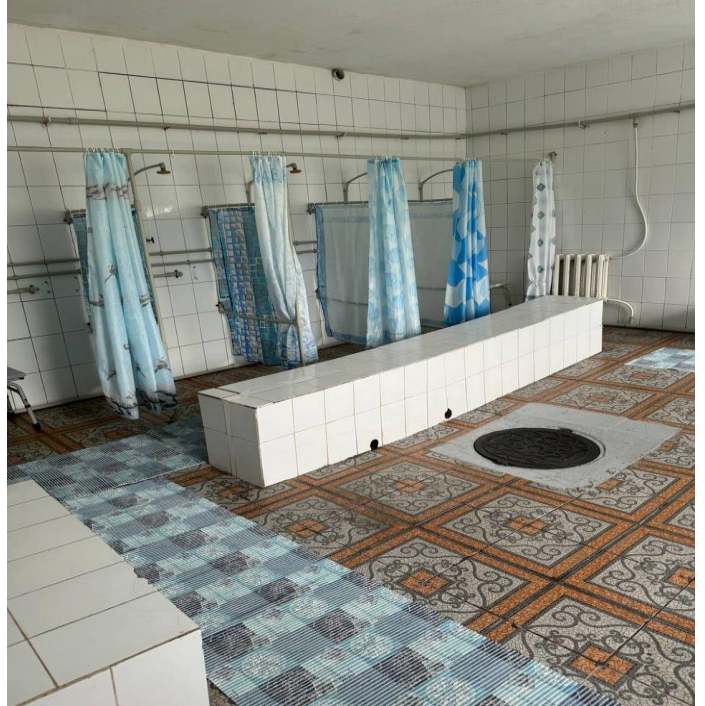

Фото 7

Фото 8

12

Фото 9

Фото 10

Фото 11

